

MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

PODSEKRETARZ STANU

Jarosław Wojtowicz

GZ.tr.070 -5/11

Warszawa, 2011 – 04 – 20

P. J. Kwilniewski
SEKRETARIAT
Biuro Prac Senackich
Wzrostę dn. 20.04.11
3665 podpis

Pani

Grażyna Anna Sztark

Wicemarszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

W odpowiedzi na pismo Pani Marszałek z dnia 24 marca 2011 roku, znak: BPS/DSK-043-3499/11, przy którym został przekazany tekst wspólnego oświadczenia złożonego przez senatora Grzegorza Wojciechowskiego oraz senatora Wojciecha Skurkiewicza podczas 72. posiedzenia Senatu RP w dniu 17 marca 2011 roku w sprawie przekształcania gruntów rolnych, a także realizacji w Polsce programów zwalczania chorób przedstawia się następujące wyjaśnienia.

Rozwój cywilizacji oraz postępująca za tym urbanizacja wymusza niejako pozyskiwanie nowych terenów na cele inwestycyjne, w szczególności pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne oraz zabudowę usługową i przemysłową. Również rozwój infrastruktury komunikacyjnej, bytowej i rekreacyjnej nie jest możliwy bez wykorzystania powierzchni ziemi. Podstawowym czynnikiem wpływającym na zmniejszenie powierzchni użytków rolnych jest proces ekspansji terenów zabudowanych.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi odpowiedzialny jest m.in. za ochronę gruntów rolnych, poprzez realizację ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.). Celem cyt. ustawy jest:

- 1) ochrona ilościowa, polegająca na ograniczeniu przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze,
- 2) ochrona jakościowa polegająca na:
  - zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji,

- zapobieganiu szkodom,
- rekultywacji i przywracaniu wartości,
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych,
- ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Stosownie do art. 6 ust. 1 w/w ustawy, na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów, jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej. Dlatego też, rzeczą oczywistą jest, że przepisy te nie zamykają możliwości przeznaczenia na cele nierolnicze gruntów klas I-III. Jednakże, należy mieć na uwadze, iż grunty te podlegają szczególnej ochronie w myśl cyt. przepisów i przeznaczanie ich na cele nierolnicze wymaga dużej roztropności ze strony organów, na które nałożony został obowiązek ich ochrony. Tym bardziej, w sytuacji gdy przeciętna jakość gleb występujących na obszarze Polski jest dość niska. Należy pamiętać, że gleba stanowi jeden z ważniejszych czynników środowiska przyrodniczego, stąd też jej jakość ma bardzo duży wpływ na rozwój i geograficzne rozmieszczenie cywilizacji. Polska należy do nielicznej grupy krajów, które dysponują szczegółowym przestrzennym rozpoznaniem pokrywy glebowej. Posiada pełną inwentaryzację wartości gleb oraz szczegółowe mapy glebowo-przyrodnicze i glebowo-rolnicze.

Gleby dobre i bardzo dobre (klas I – III) zajmują około 25% powierzchni gruntów ornych w Polsce, natomiast gleby (klas V – VI) zajmują ponad 30% powierzchni, użytki zielone (łąk i pastwisk) klas I – III zajmują niespełna 15%, natomiast klas V – VI aż 47%, zaś klasy IV stanowią 38% powierzchni użytków zielonych. Tak więc ok. 25% powierzchni gruntów rolnych w Polsce to grunty klas I-III, które podlegają ochronie, wynikającej z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych i należy dążyć do pozostawienia ich w naturalnym stanie dla przyszłych pokoleń w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego kraju oraz utrzymania bioróżnorodności krajobrazu.

Jak wynika z prowadzonej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawozdawczości w formie sprawozdania RRW-11, przekazywanego do Głównego Urzędu Statystycznego, z przebiegu realizacji przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów i eksploatacji złóż torfów, w okresie od 1989 roku do 2010 roku trwale wyłączono z produkcji rolniczej i leśnej 94084 ha gruntów, w tym na cele osiedlowe 39204 ha, przemysłowe 11322

ha, komunikacyjne 6927 ha, eksploatację kopalin 14580 ha, zbiorniki wodne 557 ha i inne cele 19494 ha.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, iż dane te nie obejmują gruntów wyłączanych z produkcji rolniczej na podstawie tzw. specustaw, które wyłączają stosowanie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, do których należą: ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, ustawa z dnia 7 września 2007 r. o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012, ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, ustawa z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowywania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego, ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu, ustawa z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z maja i czerwca 2010 r., ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego, ustawa z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania inwestycji w zakresie budowy przeciwpowodziowych.

Ponadto z dniem 1 stycznia 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 237, poz. 1657), w której zrezygnowano z jej stosowania do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast.

Jednocześnie, odnosząc się do pytania w sprawie *realizacji w Polsce z urzędu programów zwalczania chorób* pragnę poinformować, iż zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r., Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkowi zwalczania podlegają choroby zakaźne zwierząt wymienione w załączniku nr 2 ww. ustawy oraz choroby zakaźne zwierząt, w tym choroby odzwierzęce i odzwierzęce czynniki chorobotwórcze, dla których sporządza się programy ich zwalczania. Główny Lekarz Weterynarii, kierując się sytuacją epizootyczną i epidemiczną kraju oraz obowiązującymi w tym zakresie przepisami Unii Europejskiej oprócz wyżej wymienionych programów zwalczania opracowuje programy mające na celu wykrycie występowania zakażeń czynnikami wywołującymi choroby zakaźne zwierząt lub poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia takich chorób, a w przypadku zwierząt akwakultury także programy nadzoru nad chorobami zakaźnymi mające na celu osiągnięcie przez terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej, strefę lub enklawę statusu wolnego od danej choroby zakaźnej.

Wymagania, jakie powinny spełniać programy określone zostały w art. 57 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy, przy czym dodatkowo szczegółowe wymagania dla programów współfinansowanych ze środków pochodzących z Unii Europejskiej określone są między innymi w decyzji Komisji nr 2009/470/WE z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie wydatków w dziedzinie weterynarii (Dz. Urz. UE L 155 z 18.06.2009 r., str. 30) oraz decyzji Komisji nr 2008/341/WE z dnia 25 kwietnia 2008 r. ustanawiającej wspólnotowe kryteria dla krajowych programów zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych (Dz. Urz. UE L 115 z 29.04.2008 r., str. 44).

Zgodnie z art. 57 ust. 6 wyżej wymienionej ustawy, Główny Lekarz Weterynarii uzgadnia pod względem finansowym z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz pod względem merytorycznym z ministrem właściwym do spraw rolnictwa programy współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej, a następnie występuje do Komisji Europejskiej z wnioskiem o ich zatwierdzenie. Co roku, najpóźniej do dnia 30 listopada Komisja Europejska zatwierdza przedłożone programy oraz między innymi wysokość wkładu finansowego Unii Europejskiej. Programy mogą być zatwierdzone na okres nie dłuższy niż sześć lat.

Zatwierdzone programy są wprowadzane do realizacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części w drodze rozporządzenia Rady Ministrów.

Prace legislacyjne nad projektem rozporządzenia Rady Ministrów wprowadzającym program zwalczania chorób zakaźnych zwierząt rozpoczynane są po opublikowaniu decyzji Komisji zatwierdzającej program. Prace prowadzone są zgodnie z Regulaminem pracy Rady Ministrów (M. P. z 2002 r. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.).

Środki na finansowanie realizacji programów pochodzą z budżetu państwa, z rezerwy celowej przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, przy czym co do zasady obecnie realizowane na terytorium Polski programy są współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej. Procedury regulujące wkład finansowy Unii Europejskiej określone są w decyzji Komisji 2009/470/WE.

Wnioski przedkładane Komisji Europejskiej w celu uzyskania współfinansowania na realizację programów powinny spełniać wymagania określone w decyzji Komisji 2008/425/WE z dnia 25 kwietnia 2008 r. ustanawiającej standardowe wymagania w zakresie przedkładania przez państwa członkowskie

krajowych programów zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych w celu uzyskania finansowania wspólnotowego (Dz. Urz. UE L 159 z 18.06.2008, str. 1).

Organem odpowiedzialnym za zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w Polsce, w tym również chorób zakaźnych zwierząt zwalczanych w ramach programów, jest powiatowy lekarz weterynarii.

Organem nadzorującym realizację programów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest Główny Lekarz Weterynarii, który w przypadku programów współfinansowanych ze środków pochodzących z Unii Europejskiej informuje Komisję Europejską o postępach w realizacji takich programów (art. 57 ust. 8 ww. ustawy).

Zgodnie z art. 27 ust. 7 decyzji Komisji 2009/470/WE każde państwo członkowskie, w tym Polska, zobowiązane jest przedstawić Komisji, w odniesieniu do każdego zatwierdzonego przez nią programu, okresowe sprawozdania techniczne i finansowe oraz najpóźniej do dnia 30 kwietnia każdego roku – roczne szczegółowe sprawozdanie techniczne zawierające ocenę wyników osiągniętych w poprzednim roku, a także szczegółowe zestawienie wydatków poniesionych w poprzednim roku. Wnioski o płatność odnoszące się do wydatków poniesionych przez dane państwo członkowskie w stosunku do danego programu za poprzedni rok przedstawia się Komisji najpóźniej do dnia 30 kwietnia. Komisja, najpóźniej do dnia 30 października każdego roku, podejmuje decyzję o płatności unijnej, biorąc pod uwagę sprawozdania techniczne i finansowe przedstawione przez państwo członkowskie.

Szczegółowe zasady sporządzania sprawozdań oraz wniosków o płatność określa decyzja Komisji 2008/940/WE z dnia 21 października 2008 r. ustanawiająca standardowe wymagania w odniesieniu do sprawozdań ze współfinansowanych przez Unię Europejską krajowych programów zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych (Dz. Urz. UE L 335 z 13.12.2008, str. 61).

Realizacja każdego z wyżej wymienionych programów ma ściśle wskazany cel, którego osiągnięcie daje określone korzyści przede wszystkim posiadaczom zwierząt, choć na etapie realizacji poszczególnych programów, dla potrzeb właściwego ich wykonania, muszą być niejednokrotnie wprowadzone ograniczenia w przemieszczaniu żywych zwierząt lub z nich lub od nich uzyskanych produktów. Nie należy jednak pomijać faktu, że programy realizowane są na koszt państwa i są w nich przewidziane odszkodowania za zwierzęta zabite lub poddane ubojowi z nakazów organów Inspekcji Weterynaryjnej oraz za zniszczone produkty

pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, jaja wylęgowe, pasze oraz sprzęt, które nie mogą być poddane odkażaniu.

Z założenia programy zwalczania chorób zakaźnych zwierząt realizowane są w celu likwidacji danej choroby zakaźnej zwierząt stanowiąc podstawę do uzyskania statusu obszaru, w tym terytorium wolnego od danej choroby zakaźnej zwierząt, co w konsekwencji pozwoli na swobodne przemieszczanie żywych zwierząt oraz produktów pochodzenia zwierzęcego do innych państw członkowskich Unii Europejskiej i państw trzecich. Przedmiotowe programy są także realizowane w celu ograniczenia występowania zakażeń, do poziomu określonego przez Unię Europejską, co z kolei pozytywnie wpływa na zdrowie publiczne oraz ograniczenie strat finansowych ponoszonych przez hodowców w przypadku wystąpienia choroby zakaźnej.

Uregulowania prawne oraz procedury przewidziane na wypadek wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt na terytorium sąsiedniego państwa lub bezpośredniego zagrożenia jej wystąpienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz katalog środków, jakie mogą być wprowadzone w takich sytuacjach, określa art. 47 - 48a i art. 59 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ponadto na okoliczność wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt na terytorium Unii Europejskiej lub państw trzecich Komisja Europejska wydaje decyzje, które określają działania jakie powinny być podjęte przez państwa członkowskie oraz warunki handlu i obrotu żywymi zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego.

Do wiadomości:

1. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Departament Spraw Parlamentarnych
2. A/a

PODSEKRETARZ STANU

Jarostaw Wojtowicz